

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA,
TELEFON : 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM.
TELEFON : 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lej pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére :
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Felhívás a tagsági díjak befizetésére.

Az E. G. E. alapszabályai értelmében a tagsági díjak befizetése minden év január hó 1-én esedékes. A tagdíjak befizetésére korábban is felhívtuk Tisztelt Tagtársainkat és ismételten is kérjük mindazon hátralékos Tagtársainkat, akik ezideig még nem fizették be tagdíjukat, sziveskedjenek azt e sorok olvasása után az E. G. E. titkári hivatala címére beküldeni, mert egyesületünk a reá háruló nagyfontosságú feladatoknak csak úgy tud megfelelni, ha a közös cél érdekében tagjaink részéről erkölcsi támogatás mellett, kellő anyagi támogatásban is részesül. A hátralék összege minden hátralékos tagtársunknál a címszalagon van feltüntetve.

Az Agrárreform 10 éves múltja.

Erdély Romániához való csatolásának 10-ik évfordulója alkalmából a kormány egy emlékkönyvet adott ki. A könyv címe: „Erdély, Bánát, Körösvidéke, Máramaros 1918—1928”. Az emlékkönyv ismerteti e területek 10 éves múltját gazdasági, ipari, kulturális stb. téren. Külön fejezetet szentel az emlékkönyv az agrárreform ügyének, amelynek megírásával Petri Emil bízott meg, aki Kolozsvárról legfőbb irányítója volt az agrárreform végrehajtásának.

Az erdélyi magyar gazdaközöniséget bizonyára érdekelni fogja az a beállítás, amelybe hivatalosan helyezik az erdélyi agrárreformot és azok az adatok, amelyeket „eredmények” gyanánt felsorakoztatnak. A 30 nagy oldalra terjedő beszámolójában ismerteti Petri gr. Bethlen István akkori erdélyi földbirtokosnak, ma Magyarország miniszterelnökének földbirtokpolitikai akcióját és Tokaji László „Eladó Ország” című munkáját, majd a romániai földreform előkészítését, végrehajtását és eredményeit.

A munka ismertetése kapcsán főleg annak kritikai részére és számszerű adatainak felsorakoztatására óhajtunk kiterjeszkedni. A munka annyira román nemzeti izü, hogy azzal a vitát felvenni nem óhajtjuk. Számszerű adatainak pontosságát nem tudjuk ellenőrizni, mert ellenőrző statisztikai és egyéb hivatalos adatokat beszerezni nem tudunk.

Az adatok pontosságának azonban még a valószínűségét is kétségbe kell vonjuk. Ennek igazolására csak egy-két példát említünk fel. Azt írja Petri, hogy *„a földreform előtti, mint utáni időben a 10—100 holdig terjedő birtokok összkiterjedése pontosan 3741300 kat. hold volt.* Hihetetlennek látszik, hogy vagy ne vettek volna el a 10—100 holdas birtokosoktól egész Erdély területén egy holdat sem, vagy éppen mostan annyit adtak volna, mint amennyit elvettek. Hiszen hacsak a 20 holdas kis magyar telepesekeket említjük, elegendő előbbinek a megcáfolására, mert még ezektől a kis emberektől is vettek el 4—8 holdat dacára, hogy 8—12 családtagjuk volt és van. De hiszen mindezek az antiszociális kisajátítások, amelyek a magyarok rovására történtek, annyira közismertek, hogy minden vitán felül állanak.

A kisajátított ingatlanok kifizetésével kapcsolatban azt írja Petri, hogy 1928. júniusától 646.656 hold terület után 5650.260,043.51 leit fizetett ki a kormány. Kevés ember akad Romániában, aki ezt a számot ki tudja mondani. De mindjárt könnyebben megérthető ennek az adatnak a lehetetlensége, hogyha azt mondjuk, hogy eszerint kifizetett a kormány eddig holdankénti átlagban 873.766. — leit a kisajátítást szenvedett birtokosoknak. A hivatalos jelentések szerint az átlagos kisajátítási ár 2500 — lei volt. Véleményünk szerint még ez is magasan van megállapítva a ténylegesen megítélt, de ki nem fizetett kisajátítási árakhoz képest. Nem tartja megemléstésre méltónak, hogy a kisajátítási összegekről adott bonok körülbelül 50 százalékos árfolyamon állanak.

Arra vonatkozólag, hogy *„a földreform minden igényt kielégített nemzetiségi különbség nélkül”,* csak az okleveles gazdatisztek, bérloket és ispánokat említjük meg, akik bár hivatásszerűleg munkásai a földnek, akiket a reform dobott ki állásukból családostól az utcára, akik ma is irnokoskodnak, raktárnokoskodnak, szenzáloskodnak, mert földet a mai napig sem kaptak ismételt kéreéseiknek és nagy kiterjedésű állami rezerváknak dacára sem — mert magyarok. Papok, tanítók, iskolák, csendőrök, bányászok, iparosok, tisztviselők stb. mind, mind kaptak földet, főként ha románok voltak.

Petrininek az agrárreform sima lefolyásáról szóló megelégedett soraira elég, ha a bárói, békási stb. halálos kimenetelű ásó, kapa, kaszabarcok és az agrárreformmal kapcsolatosan ma is folyó számtalan bünyű tárgyalásnak az emléket idézzük fel. Ezeknek még az emléke is fájó és keserű érzéseket kelt fel minden magyar ember szívében.

I.

De lássuk, mit mond a nagyvilág számára Petri? Munkájának első fejezetében azt írja csaknem szó szerinti fordításban, hogy érdekes, milyen félelemmel nézték a magyarok a románok földvásárlását a háboru előtt. Régóta folyik ez a vásárlás a román vezetők irányítása és támogatása mellett. Közgazdászok és magánemberek is foglalkoztak e kérdéssel, sőt támadták is emiatt a kormányokat hibáztatván, hogy nem elég erélyesek a románok birtokvásárlásának megállítására szolgáló rendelkezések. Tokaji László az „Eladó Ország” c. könyvében írja: „A románok „Asztra” „EMKE”-je oly célokat szolgál, melyek nemcsak a magyar nemzeti érdeket, hanem eszmét is veszélyeztetik. Míg az „Asztra” buzdítja a román gazdákat, az „Albina” pénzzel segíti a földvásárlásokat.” A magyarok élet-halál küzdelmet fejtettek ki a magyar nép elnemzetlenítése ellen, Bethlen István gr. azt írja: „A románok a magyar szigeteket elnemzetlenítik és a földet el is vásárolják.” Ugyancsak Bethlen István gr. írja, hogy a magyarok által eladott birtokok legnagyobb részét a románok vásárolták meg.

Gr. Bethlen István valamennyi erdélyi vármegye helyzetét részletesen ismertette, analizálta és felhívta a szerencsétlen jövőre a közfigyelmet, mely veszélyezteteti az erdélyi magyarságot. Beszterce-Naszódról írja, hogy ott már ugyszólván nincsen is magyar birtok. Bihar, Arad, Temes, Szolnok-Doboka megyék helyzetét ismerteti, majd Kolozsmegyéről írja, hogy itt voltak Erdélyben a legnagyobb veszteségek, főleg Kolozsvár területén, mely a magyar kultúra központja stb. Bethlen István gr. nemzetmentő munkájáról azt írja Petri, hogy Bethlen István gr. „nem álltallotta olyan vádakat hozni fel a románság ellen, amelyek mai helyzetével nem egyeztethetők össze”.

A román nép politikai elnyomottságában gazdaságilag igyekezett fejlődni és birtokokat vásárolni, ott nevelték fel fiaikat szabad pályán, arra törekedvén, hogy minél több vagyont gyűjtsenek össze. Ugyanezt folytatták nagyban az Albinával. Ez a román vezetők nagy érdeme.

Kenéz Béla dr. adatait ismerteti ezután Petri, amelyek szerint a magyar intézmények nem használták ki vagyonukat a nép érdekében kellőleg. (A példa most itt áll a magyar intézmények előtt. Ugy kell csinálni, ahogy a román papok, ügyvédek és bankok irányították a román népet szívós kitartással.)

Ismerteti gr. Bethlen Istvánnak: „Az oláhok birtokvásárlásai Magyarországon az utolsó 5 évben” c. 1912-ben megjelent munkája nyomán az erdély

MINERVA

Biztosító r.-t.

Igazgatóság: Cluj-Kolozsvár, Regele Ferdinand (Ferenc József-út) 37. sz. Saját székházában.

Vezérképviseltek :

Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Marosvásárhely, Brassó, Szatmár és Arad.

Főképviseltek :

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Nagy-Szeben, Lugos, Zilah, Szászrégen, Dés, Gyulafehérvár és Beszterce.

Erdélyrészi képviselőt :

Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél, Kolozsvár, Attila-utca 10. szám.

A társaság foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. — Más társaságnál érvényben levő biztosításokat felelősség mellett olcsóbb díjjal átvesz.

Képviseltek : Minden községben. Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai díjkedvezményben részesülnek.

Állatbiztosítás! Minden gazdának kötelessége a „Minervánál” biztosítani!

magyar birtokok román kézre való jutásának módját. Az erdélyi magyar nemzeti politikáról beszélve írja, hogy a magyar birtokosok a városokba húzódtak és birtokaikat a románok vásárolták meg, mert a magyar birtokosok nem vásároltak földet, sem a magyar kisgazdák, akik napszámos sorsban éltek. *A román papok biztatták a népet a földvásárlásra és megszerezték a szükséges kölcsönt is a népeknek.* Parcellázták egyre-másra az erdélyi magyar birtokokat a román papok mellett román és magyar bankok, ügynők, orvosok, tisztek, ügyvédek stb. Csaknem mind a románok részére. A román bankokat román részről elismerés illette, annál kevésbé a magyar részről a magyar bankokat és magánosokat.

A magyarok tanulmányokat írtak e kérdéstről, melyekben megírják, hogy a románok vásárlásai tendenciózusok. Ismerteti Tokaji László alábbi adatait.

Birtok veszteség és nyereség kimutatás az 1903-1913 évekről:

	Hány földmives	kaf. holdat	aranykorona értékben
Románok 1903-1913-ig vettek:			
Magyartól Szásztól	719	116394	57548556
Magyarok vettek:			
Romántól Szásztól	76	54388	5260364
Szászok vettek:			
Magyartól Romántól	86	37025	12961750
A románok vettek a magyartól	719	166394	57548556
A magyarok vettek a románoktól	76	54388	5260367
Románok nyeresége végeredményben:	643	112006	52288199

Az 1903-1913. évekről. Az erdélyi 50 holdon felüli földbirtokok forgalmi adatai magyar és román vonatkozásban a szászok adatai nélkül:

Sorszám	Vármegye	Földet vettek románok a magyartól			Földet vettek a magyarok a románoktól		
		Hány esetben	Hold	Érték koronába	Hány esetben	Hold	Érték koronába
1	Alsófehér	73	16429	6753600	4	340	257000
2	Beszterce-Naszód	6	3411	903800	—	—	—
3	Csik	4	383	63600	2	159	102000
4	Fogarás	5	1181	288060	1	125	50517
5	Háromszék	17	10840	2115430	2	3650	285000
6	Hunyad	71	22597	7223542	8	42635	1690600
7	Kisküküllő	49	7128	3254623	10	876	383300
8	Kolozs	121	20378	6461813	18	3069	1157400
9	Marostorda	49	7017	3167600	13	1282	491600
10	Nagyküküllő	22	8217	2869348	—	—	—
11	Szeben	2	593	140000	—	—	—
12	Szilágy	103	23594	9626353	—	—	—
13	Szolnok-Doboka	127	32651	8859901	9	1191	432950
14	Torda-Aranyos	65	10980	5308486	9	1030	410000
15	Udv. hely	5	995	510000	—	—	—
		719	166394	57548556	76	54388	5260367

Szolnok-Doboka, Hunyad, Kolozs és Szilágy vármegyékben vásároltak eszerint a legtöbbet a románok. De Csik, Háromszék és Udvarhely vármegyékben is jelentékeny területeket vásároltak össze.

Az 50 holdon aloli parasztbirtokok forgalma 1903-1913-ig.

Vásárlást eszközölt:

Vármegye	román		magyar	
	Hold	Korona értékben	Hold	Korona értékben
Alsófehér	3021	1510500	—	—
Kolozs	2932	1466000	—	—
Háromszék	2187	1093500	—	—
Szilágy	1762	881000	—	—
Torda-Aranyos	909	454500	—	—
Szolnok-Doboka	613	306500	—	—
Hunyad	591	295500	—	—
Nagyküküllő	437	218500	—	—
Csik	335	167500	—	—
Fogarás	155	77500	—	—
Marostorda	135	65500	—	—
Brassó	—	—	108	54000
Beszterce-Naszód	—	—	55	27500
Udvarhely	—	—	33	16500
Szeben	—	—	26	13000
Összesen:	13077	6538000	222	111000

Petrini szerint a románoknak nagy küzdelmet kellett folytatniuk létük biztosítása érdekében. Ennek jellemzésül írja, hogy a városokba csak a román intelligencia mert húzódní, a nép csak a városzéléken mert letelepedni. Gr. Bethlen István munkájáról még megemlíti, hogy gr. Bathlen István aggodalmát fejezte ki aziránt, hogy a városokban is tért fog hódítani a románság, majd áttér egyenesen az 1918. évi dec. 1-i gyulafehérvári gyűlés határozatainak ismertetésére. Ez a rész a munka második fejezete.

II.

A gyulafehérvári 1918. dec. 1-i gyűlés — írja Petrini Emil — sok reformot hozott köztük, az agrárreformot is. A reformtörvény

indokolása azt mondja, hogy a föld a nép kezébe kell, hogy kerüljön, amely azt meg is munkálja. Az 1918. dec. 11. 3631. számú rendelet kimonddta azon területek egyesítését a regáttal, melyek felett disponált a gyulafehérvári gyűlés, a 3632. sz. 1918. dec. 11. rendelet a választójogot reformálja, melynek alapjait az agrárreformra fekteti.

Az átalakulási periodus komoly intézkedéseket igényelt a termelés biztosítása érdekében. A 82 A. sz. 1919. febr. 8 (21)-én kelt rendelet életbeléptette a kényszerbérleti intézkedéseket az 1919. évre, a magán és jogiszemélyi tulajdont képző birtokokra egyaránt. (Ez volt az első lépés a földnek a magyar birtokostól való elvételére.) Kivételeket képeztek (papíron) a minta gazdaságok, fajállattenyésztő, ipari gazdaságok. A minta-birtokok (természetes) vagy jogi személyek mentesültek a rendelettörvény szerint (azonban szintén csak papíron) a kényszerbérletől, ha megmunkálásuk biztosítva volt. Mentesültek az erdők is a kényszerbérlet alól.

Ezután a kényszerbérletet szabályozó rendelet törvény lényegét ismerteti bő kivonatban, nemzeti színű és ízű aláfestéssel, amilyen a valóságban is volt annak a végrehajtása a magyarság rovására.

Ismerteti az ingatlanok szabad kézből, illő áron való elidegenítésének korlátozását szolgáló 1919. évi márc. 15-én kelt, 1149 A. sz. rendeletet. Eszerint tilos volt a 10 holdon felüli ingatlanok eladása. A 10 holdon aluli birtokok is csak felsőbb jóváhagyástól függőlegesen voltak eladhatók. A jóváhagyás ténye azonban nem mentesítette a vevőt a terhére való kisajátítás veszélyétől.

Ugyanítt ismerteti az 1150 A. sz., 1919. márc. 27-én kelt, a kisebbségek előtt szintén jól ismert rendeletet, mely az ingatlan adásvételi ügyletek felülbírlatára hivatott bizottság megalakításáról és munkaköréről intézkedik. *Mindkét rendeletnek jól meghatározott szerepe volt a földreform randén.* Ugyanezen időben már nem volt meg a nyoma sem — írja Petrini — azoknak az ingatlanforgalmi hivataloknak, melyek hasonló céllal működtek a magyar imperium alatt Kolozsvárt, Nagyváradon és Marosvásárhelyen.

Erre az időpontra esik az erdélyi gazdasági tanács megalakítása is. Az 1919. évben már megkezdődött a gazdasági hivatalok szervezése Nagyszébenben, az első gazdasági tanács megalakításával kapcsolatban.

A szakmunkára felkészült személyzet hiánya azt eredményezte, hogy az erdélyi csekély számú okleveles román gazda mellett az erdélyi viszonyokkal ismeretlen regáti Herestrauban végzett, magyarul nem tudó fiatalembereket is alkalmazták az Erdélyben önként jelentkező latainer elemekkel együtt. A hivatalnokok többi részét gyakorlati gazdákból, papokból, tanítókból rekrutálták, akik odaadón dolgoztak az ügyért.

Munkájukat ismerjük.

A gazdasági hivatalok megszervezése előtt összegyűjtötték az adatokat az agrárreform alkalmazására. Kérdőíveket állítottak össze és azokat szétküldték a községeknek.

Ezeknek a kérdőíveknek 1919. febr. 15-ig kellett volna beérkezniük. A hivatalok szervezetenlensége és tulterheltsége miatt az adatok csak egy év múlva voltak összeállíthatók. Az adatok nagy részben hiányosak, helytelenek és tévesek voltak, úgy, hogy azokat újból kellett összeállítani.

Az 1919. augusztus 12-i Nagy nemzeti Tanács ülés megszavazta az erdélyi agrárreform törvényjavaslatot és ezt I. Ferdinánd szentesítette is 1919. szept. 10-én.

Ez a királyi törvényrendelet biztosítja az állam jogát a közszükséglet által kívánt kisajátításra. Miután ez alapköve volt az erdélyi kisajátításnak, hosszadalmasan ismerteti a törvényt.

Majd vázlatosan ismerteti az 1000 R. A. sz. 1919. szept. 15-én kelt rendeletet, mely elrendeli, hogy még ugyanaz év szeptember 30-ig, vagyis 15 nap alatt meg kell tenni a kisajátítás végrehajtásához szükséges intézkedéseket, fogantositani kell a személyzet kinevezését stb.

A rendelet sorozatának ismertetésében egy-másután következnek az 1919. nov. 20-án a földmívelési reszort által kiadott 1004 R. A. sz. rendelet, mely a helyi bizottságok megalakítására és működésére vonatkozik.

Az 1919. nov. 20-án a földmívelési reszort által 1005 R. A. szám alatt kiadott rendelet a kisajátítható ingatlanok bejelentéséről, a kisajátított ingatlanok felosztási módjáról intézkedik. Ez a rendelet a törvényrendelet 54 szakaszán alapszik.

Az 1919. febr. 8. (21)-én kelt 82. A. számú rendelettel az első utasításokat adják az 1919. évre szóló kötelező bérbeadásokra.

Az 1920. febr. 10-én kelt 20893. A. sz. rendelet azokat a módozatokat állapítja meg, amelyek szerint a kisajátítható birtokok bérbe adatnak. Elsősorban bérbe adattak eszerint 30 holdnál nagyobb szántható területek, amelyeknek nem volt saját leltára, még abban az esetben is, ha nem estek a kisajátítás alá, amennyiben a birtokló nem tudta biztosítani a birtok megművelését. Másodsorban ennek a rendeletnek előírásai alapján voltak kisajátíthatók a birtokoknak azok a részei, amelyek az agrárreform törvény előírásai alá esnek és amelyeknek a kisajátíthatása minden vitán felül áll. Végül a bérbe adott birtokokból, valamint azokból, amelyeket teljes egészében kényszerbérbe vettek és a bérlőknek saját leltárak volt, ezekből meghagyták a bérlőknek az *élő leltár fenntartásához szükséges* területet, valamint a személyzet és a bérlők családjának szükségleteit kielégítő területet. A rendelet keltétől kezdve az albérlétek tiltva voltak és érvényteleneknek nyilvánították.

A 21825. sz. 1920. május 27-ről kelt rendelettel a kormány Kolozsváron felállította az Agrár Comité egyik szekcióját, amely a bukaresti Agrár Comité egyik kiküldöttjéből, aki a szekció igazgatója és két választott tagból állott. Ennek a szekciónak feladata volt vezetni és végrehajtani az agrárreform közigazgatási jellegű munkáit. A technikai és jogügyi kérdések az agrárreform felsőbb tanácsának a hatáskörébe tartozott. Egyidőben ennek a szekciónak a felállításával az agrárreform végrehajtásának a gyorsítása érdekében a 21826—1920. sz. a. elrendeltetett, hogy a kényszerbérletre vonat-

typus és a jogosultak táblázatának az alapján. Ezen intézkedés alapján szinte egész Erdély területén a falusiak a föld birtokába jutottak és abban a mértékben, amint a kataszteri szervek előrehaladnak a munkájukkal, történik a véglegesítés is.

A kisajátított területekből a Casa Centrala által rendelkezésre bocsajtott adatok szerint 1929. január 1.-ig az igényjogosultak tulajdonába kerültek az alábbi területek:

Véglegesen birtokbaadatott . . . 300196 hold
a 29-ik pont alkalmazása alapján
bérbe adatott . . . 332727 hold

Összesen: 632923 hold

A birtokbahelyezési kimutatásokba beírt személyek száma a következő:

román 337082
más nemzetiségű 117591

Összesen: 454673

Ezek közül földet kapott személy szerint:

román 212803
magyar 45628
német, szász, sváb 15934
különböző nemzetiségek 6314

Összesen: 280679

A területek nagysága szerint kapott:

1 holdat 67228 személy
2 " 83967 "
3 " 68577 "
4 " 43980 "
5 " 14745 "
6 " 999 "
7 " 1183 "

Összesen: 280679 személy

Hogy fogalmunk legyen a kisajátított területek felosztásáról, alább közöljük az 1928. évre szerkesztett hivatalos kimutatást:

végleges birtokba adatott . . . 300196 hold
a 29.-ik pont alapján átadatott . 332727 "
a gyarmatosítás és menekültek birtokba helyezésére volt szánva . 57365 "
községi legelők részére 917518 "
községeknek ítélt erdők területe . 698985 "
az állam birtokában maradt erdők területe 456085 "
falusi birtokokközösségek (vetre de-sat) részére 29703 "
közérdekű rezervák 192851 "
örökbérletek és 40.-ik szakaszban foglaltak részére 29873 "
rendelkezésre áll 61645 "
eladott területek 4634 "
községeknek átadott terméketlen helyek 36988 "

Összesen: 3118570 hold

A fenti táblázatból kitűnik, hogy közérdekű szüségletek számára fenntartott 192851 holdnyi terület. Alább közöljük ennek a területnek a megosztását:

elemi iskolák és tanítóképzők . . . 33350 hold
egyházak parochiális alapítványok . 58137 "
jegyzői alapítványok 452 "
gazdasági iskolák 2906 "
mintagazdaságok és faiskolák . . . 10395 "
szőlő és gyümölcsösök 687 "
hegyi legelők 23164 "
zootechnikai területek 15750 "
mintaterületek 5691 "
erdészek 4449 "
utászok és C. F. R. 3068 "
kórházak stb. 283 "
lövőhelyek 3749 "
vidéki csendőrségek 1361 "
temetők, emberek és állatok számára 1358 "
sport és lövészterek 5281 "
közutak és magánutak 14704 "
nemzeti házak és kulturális otthonok . 821 "
igazságügyi minisztérium 749 "
parkok 50 "
népbankok 163 "
különbözők 6298 "

Összesen: 192851 hold

Ezen adatokból nyilván kitűnik, hogy a törvény előírásának teljes mértékben elég tétetett és ezzel ki lett elégítve mind a köz, mind a kulturális, gazdasági, társadalmi és testnevelési érdek.

(Az állásukat veszített, a föld megmunkálására hivatott okleveles magyar gazdatisztek, bérlelők, ispánok, ismételt kérésük dacára egy talpalatnyi földet sem kaptak, ha csak a temetők céljára adott 1358 holdat nem számítjuk ide, de ezt is haláluk után kaphatják.)

Az erdő és legelő területek megosztása.

Az erdőből kisajátítottak:
szánható terület számára (12-ik szakasz) 7761 holdat
községi legelők számára (24-ik szakasz) 354140 "
községi erdők számára 698985 "
az állam birtokában maradt erdők 456085 "

Összesen: 1516971 holdat

A községi legelők számára kisajátítottak és előírányoztak:

a parcellázási tervzet alapján . . . 132864 holdat
a legelők számára kisajátított területekből 430514 "
a legelők számára kisajátított erdőkből 354140 "

Összesen: 917518 holdat

A felmérési és parcellázási munkálatok helyzetét megyék szerint az alábbi táblázat ismerteti:

Kimutatás az erdélyi kat. hivatalok által 1928. november 1-ig végrehajtott felmérési munkálatokról.

Sorszám	Vármegye	Felmért terület	Felméletlen terület	Parcellázott terület		Parcellázatlan terület
		hold	hold	hold	öl	hold
1.	Alsófehér	65607	12739	25071	1052	35297
2.	Arad	91617	3858	52638	202	30918
3.	Bihar	494633	90121	357661	264	155832
4.	Brassó	100411	16428	14865	1394	45801
5.	Krassó	73298	27856	16218	1001	116604
6.	Csik	262960	1741	122473	243	13201
7.	Kolozs	197487	63793	80407	23	158755
8.	Fogarás	25572	19688	18779	1076	22360
9.	Hunyad	43660	202865	21719	1231	219444
10.	Máramaros	9339	27212	341	704	36551
11.	Marostorda	129962	65859	29903	750	128776
12.	Beszterce-Naszód	68454	12854	20390	1089	24819
13.	Udvarhely	29726	23586	5555	1079	31747
14.	Szilágy	192005	86304	39068	1290	174330
15.	Szatmár	175920	64237	124011	417	120293
16.	Szörém	77871	12012	8324	1030	81206
17.	Seben	94290	18844	65284	43	29084
18.	Szolnokdoboka	123185	29262	28542	1435	98430
19.	Nagyküküllő	79595	5232	43253	898	26085
20.	Kisküküllő	88314	8365	41570	1315	38706
21.	Temes-Torontál	311095	594	115919	1337	130981
22.	Háromszék	132207	23523	23584	1434	85192
23.	Tordaeranyos	169032	20958	48574	769	80438
Összesen:		2996220	837931	1304161	882	1874850

Az agrár reform alkalmazására hivatott műszaki munkálatok 1921.-ben kezdődtek és a következőkre oszthatók:

1. háromszögelési munkálatok
2. a status quo felfüggesztése
3. parcellázási tervek elkészítése
4. a parcellák kijelölése.

Fenebb már megemlékeztünk a mérő és parcellázó munkálatok helyzetéről, melyek november hónap végéig a kataszteri és technikai munkálatok igazgatósága által rendelkezésre bocsajtott adatok szerint végrehajtottak. Minthogy a felmérés azokra is vonatkozik, amelyek a tulajdonos birtokában maradtak, a felmért terület sokkal nagyobb a kisajátítottnál.

Az agrár törvény határozata alapján a kisajátított föld fizetése azonnal megtörténik, amint a kisajátítás véglegesítve van. A fizetés amortizációs járadékokban történhetik 50 évi 5 százalékos kamattal. 1928. június 7.-én a pénzügyminisztériumnál közbenjárás történt, hogy a járadékokat kiadják: 1628 birtok értékét 646.656 hold terület után 5650260043'51 lei (?) összegben ki is fizették. A birtokba való helyezésre adott föld árának 50 százaléka az igényjogosultak terhére esnek. 1928. június 7.-ig tartoztak: 29904 új birtokok 28685920'— leivel. (?)

A telepítésre vonatkozólag Petrini ezt írja: A törvény 15.-ik fejezete a telepítések feltételeit szabja meg. *Habár az Erdélyben kisajátított művelhető terület viszonylagosan kevés volt, ennek ellenére a birtokbahelyezési kérések kielégítése mellett egyes vidékeken jelentékeny rezervák maradtak fenn.* Ezekről úgy határoztak, hogy azokra román gazdákat telepítenek olyan vidékről, amelyek nem állott rendelkezésre föld valamennyi igényjogosult kielégítésére. 1928-ig letelepítették:

Arad megyében . . . 1026 telepes
Bihar " . . . 877 "
Szilágy " . . . 707 "
Szatmár " . . . 613 "
Temes-Torontál . . . 1177 "

Összesen: 4399 telepes

Ezeket kivül a minisztertanács egyik jegyzőkönyve alapján egy 481 Magyarországból és Jugoszláviából bevándorolt románokból álló társaság telepítését határoztak el Arad, Bihar, Torontál megyékben. Ezeknek egyforma kiterjedésű területet adtak a többi telepessel. A telepesek helyzetének megkönnyítése céljából a kormány intézkedett, hogy a telepítési célokra nyitott 50 milliónyi hitelt kölcsönöket utaljanak ki a telepeseknek házak és gazdasági épületek építése céljából. Szatmár megyében ezzel a kölcsönrel felépítettek 106 házat, 114 istállót, 27 színt, 9 csürt, 44 kukoricakast.

IV. A földreform eredményei.

Banális volna ezekről az eredményekről vitatkozni, — írja Petrini — különösen azokról, amelyek az erdélyi román nép körében voltak észlelhetők, ama abnormális viszonyok miatt, amelyekben ezer éven keresztül élt, amidőn is megismerte a nehézségeket az érdekei ellen való intézkedéseket és megaláztatásokat. Ennek a tanulmányának az elején található néhány oldal indokolja és a lehető legvilágosabban megvilágítja azokat a nehézségeket és azt a harcot, amelyeket a lakosságnak kellett folytatnia napi táplálékának biztosítása érdekében, — ez a néhány lap annál inkább megvilágítja a való helyzetet, amennyiben az idézett adatok magyar szerzőké. *A földért folyó harc annál inkább elkeseredett volt, mert egyetlen eszköz volt az ekzsztencia biztosítására, eltekintve a kivándorlás halotti gyertyájától.* Az agrárreform igazságot szolgáltatott, annak adta a földet, aki megműveli és így biztosította nemcsak az invidiális fejlődést (Petrini kb. ezalatt a román invidiuumokat érti), hanem az ország fejlődését is. Nem kell elfelejteni, hogy a kisajátított földből valamennyien gyümölcsöt láttak, akiknek szükségük volt földre tekintet nélkül a nemzetiségekre. Eme fontos reform jótéteményei mindenki fölött kiterjedtek. Az agrárreformot, amint az végrehajtott valóban társadalmi forradalomnak lehet tekinteni, amelynek hatását később lehet majd

mevlátni. Hogy világossá tegyük még jobban ennek az agrárreformnak a szükségességét, alább adjuk az erdélyi birtokok megoszlását az agrárreform alkalmazása előtt és után:

	Az agrárreform előtt	Az agrárreform után
0-10 holdnyi birtok	4,407.884 hold	7,289.953 hold
10-100 „	3,741.300 „	3,741.300 „
100 holdon felül	4,980.985 „	1,899.916 „
Összesen:	12,930.169 hold	12,930.169 hold

Tehát amíg a háboru előtt a 0-10 holdnyi kisbirtok 4,407.884 holdat foglalt el, ma 7,289.953 holdat képvisel, tehát 2,882.069 holddal többet. Más szavakkal a többség használatába került több mint fele a 100 holdon felüli birtokoknak s így megvalósult az a jelszó: a földet annak kell adni, aki azt munkálja.

Megjegyzések a földreform eredményeihez.

Abban egyetértünk Petrinivel, hogy tényleg *banális volna a földreform eredményeiről vitatkozni. Mi is tapasztaltuk, hogy különösen azokról az eredményekről, amelyek specialisan az erdélyi román nép körében voltak észlelhetők.* A „nép” fogalma alá vonhatjuk etekintetben kétségtelenül a román intelligenciának is egy elég jelentékeny részét. Tekintet nélkül arra, hogy falun vagy városban laknak és hogy földmiveléssel vagy más céllal foglalkoznak. Az agrárreform hatásainak felsorolásakor Petriné elfeledkezik arról a kolozsvári 11 gyerekes magyar kisgazda családról, amelyiknek még 5 holdjából is elvettek kettőt és még számtalan sok hasonló esetről, amelyek keserűségét nem óhajtjuk itt részletezni. Arról az elkeseredett harcról ír, amit a románok az „egzisztencia egyetlen eszközeért”, a földért folytattak. Hogy az a harc milyen könnyű volt a románok részére és hogy az nem is harc, hanem politika volt, gr. Bethlen István könyvének idézeteiből maga állapítja meg és mi még megtoldhatjuk azt számszerűleg is pontos adatokkal, amelyek szerint a háboru előtti 10 év alatt a románok 166394 kat. holdat vettek meg a magyaroktól. Vásárlásaikhoz a magyar bankok 21, a románok 24, a szászok 5 millió arany korona kölcsönt adtak. Tehát a magyarok és szászok együtt többet adtak politikai céljaira a Petriné szerint elnyomatásban élő román népnek, mint az összes erdélyi román bankok együttléve. Az egzisztencia eszközehez, a földhöz való hozzájutás könnyű volt a románok számára. Ma a magyar kisgazdáknak összehasonlíthatatlanul rosszabb a helyzete tekintetben, mert a földjeiktől igen sokan megfosztottak 400—2500 leies áron és tudunk esetet amikor a régi gazdától régi birtokáért holdanként 40—45000 leit kértek és kérnek az új birtokosok, akiknek nincs szükségük a földre, akik azt nem is munkálták és nem is munkálják. Így biztosította a földreform a magyar nép rovására az *„individuais fejlődést”.* A földreform nagyon sok 20 holdon alóli magyar kisgazdát, nagyon sok okleveles gazdatisztet, kisgazda képző és földmives iskolát végzett gazdasági ispánt juttatott koldusbotra. Nem is beszélve a nagyobb tenyészállatnevelő, nemesített vetőmagot termelő és sok román kisegzisztenciának is biztos megélhetést nyújtó nagyobb magyar birtokosokról.

Az eredmények kedvező megállapítása román nemzeti szempontból helyes. A magyarság szempontjából azonban ezek az eredmények ugy a magyar „individumokra”, értve ezalatt a természetes és jogi személyeket erkölcsi testületeket, egyházakat stb., mint a magyarság általános érdekeire vonatkoztatva, egyaránt katasztrófálisak.

Kolozsvár, 1929. november hó.

Török Bálint.

Nemzeti vagyon.

II.

Minduntalan szónokolják, írják, hogy szász testvéreinkhez menjünk iskolába tanulni.

Kétségbevonhatatlan, miszerint telette sok üdvöst, hasznosíthatatlan a szászoktól. De csak akkor leendő általános foganatja is mit tanultunk, ha megismerjük az utját-módját, miként jutottunk odáig, hogy tanuhatunk tőlük.

A fajtája szerint „prudens és circumspectus” erdélyi szászok sorsát-dolgát összefogó tervszerű, egységes központi vezetés irányítja, már sokszáz esztendő óta. A szászok Univerzítésának kormányzó testülete és a szász egyház consistoriuma számontartotta és tartja manap is az óriási többségében egy vallású és egy nyelvű kis nemzetnek, a szomszédságok rendén egy testté tömörített mindenik tagját.

A központi szerv az a fej, amelyik gondolkodik és határoz. A nép képviselői, a városi polgárság képviselői, a papok és tanítók megállgatásával gondolkodik és határoz. *Végrehajtoi* a határozatoknak pedig a papok, a tanítók, a vezetők, a városi tanács, a gazdász egyesületek, a szomszédságok előljárói. Mindenki — a vezetők és akiket vezetnek, tudják-érzik, hogy: a köz javát munkálva, a maguk javát is munkálják.

A szász Univerzítés értékes birtokai, tekintélyes pénztőkéi, a minden téren szolgálatra készen álló képzett, művelt munkatársak, a szász pénzt forgató pénzügyintézetek alapszabályszerű adományai, a nemzet mindenik tagját befogó szervezethez tették lehetővé: az erdélyi szászok lelki javait, műveltségét, gazdasági jólétét a mai pontra juttatni.

Hatalmas segítsége volt az Univerzítésnek ebben a munkában a nép szorgalma, takarékosága, józansága, gyermekrendszere és az a biztos tudatérzés, hogy 100 millió német testvér él ezen a világon, segítségre készen — lelkiükben és anyagiukban egyaránt.

Nagy készültséggel, nekilendüléssel ünneplés nagygyűlést tartottunk, jóval a világháboru előtt, az eladott magyar erdélyi föld mentésére. Könyvet adtunk ki — szomorú statisztikai adatokkal terheset, — nagyhangú előadásokat tartottunk, egyhangú határozattal kimondottuk, hogy: bankjainkat felhívjuk, áldozzanak a nemzeti gondolat oltárán és mindenikünket áldozatra kérünk.

És az történt, ami nálunk nagyon gyakran történik — *„egeret szültek a vajudó hegyek”.* Az E. G. E. jegyzőkönyveivel bizonyítani lehet, hogy együttesen pár ezer koronát (ugy emlé-

szem 5000 koronát) adtak össze az erdélyi magyar bankok, a földnek magyar kézben való megtartására. Ugyanabban az időben, amikor a nagyszabeni Takarékpénztár egymagában 80 ezer koronát adott évenként a Szász Gazdasági Egyesület céljaira.

Ezen nem csodálkozok, akinek alkalom adatok a kulisszák mögé tekinteni. Egyik kolozsvári elsőrangú bank vezetőjét bizalmasan kérdeztem, hogy: hát miért nem adtak nagyobb összeget a nagy célra? — A válaszból megértem, miszerint a *fővárosi anyaintézet* részvényeinek nagyrészét külföldiek tartják a kezükben. Ezeknek pedig Hekuba az „erdélyi föld”. Mai bankjainknak is Hekuba, amint annak idején Bismarcknak volt a Balkán s most II. Vilmos bánja.

Elgondolva, megismerve milyen módon alapozódott, erősödött, gyarapodott az erdélyi szászok nemzeti vagyona, a lelki javak és az anyagi javak summája: be kell lássuk, hogy az, amit a szászoktól tanulunk lehet és kell, csak akkor lesz földmivelő népünk *tömegére áldást-hozó*, amikor „a talaj alkalmassá tétetett a jó mag befogadására”. Az írás is hirdeti, hogy a köves útra, a poros útszélre hullott mag elpusztul.

Csendes munkával szervezett egységesen vezetett nép, egyhamar megérzi, hogy a maga javát munkálja, aki közcélra áldozva, tehetsége szerint segíti társát a bajban, hogy földjét megtarthassa. *Mai állapotunkban*, elhagyott-ságunkban, fokozná a magunk erejében való bizalmunkat, ha éreznők, hogy létezik valami központi szerv, amelyik gazdasági dolgainkkal, bajainkkal törődik, segíteni tud is, akar is.

Erre a feladatra az Erdélyi Gazdasági Egyletet kell alkalmassá tenni, az erdélyi magyarság egyetemének. Olyan módon, amilyen módon az Országos Magyar Pártot a politikai vezetésre, a választások ügyében egységes eljárásra alkalmassá tette. Meg kell adni a módot az E. G. E.-nek, hogy hivatalos lapját, az *Erdélyi Gazdát* újból hetenként adhassa ki, vasárnapi melléklettel a kisgazdák részére.

Meg kell adni az Erdélyi Gazdasági Egyletnek az anyagi eszközöket arra is, hogy gazdasági vándortanítókat alkalmazzon apostolok gyanánt. Minél előbb, minél többet a lelkek előkészítésére, a feltámadásban való hit erősítésére, a bajok és ezek megszüntetése módjának felkutatására, a központtal való érintkezés megkönnyítésére, éreztetni a leggyengébbel is, hogy létezik valami-valaki, amire-akire támaszkodhatik, hogy tanácsadó szakembereket küldessen ahová szükséges, talajvizsgáló műhelyt tudjon berendezni, szakkönyvtárát kiegészíteni, szaklapokat jártni tudjon stb. stb. A nagy munkára hivatott hivatalnokokat tudjon alkalmazni stb. stb.

A meghagyott és még kézben levő földet, nemzeti kulturánk legerősebb szegletkővét, a gazdasági szervezetek, a gazdasági könyvek és lapok, a gazdasági vándortanítók menthetik, a papok és a néptanítók közreműködésével. — A székely kivándorlás áradatának is csak ezek a segítőtársak tudják lelki és gazdasági okait

<p>Ha csodás gyümölcsstermelést akar, permetezzen télen</p> <p>„SZULFAROL“</p> <p>kénvegyület permetező szerrel.</p> <p>Minden gombabetegség, lisztharmat, gyümölcspenész ellen legjobban bevált védelmi szer. Ősztől kora tavaszig, rügyfakadásig permetezzünk 2%os Szulfarol oldattal!</p> <p>Lerakatok: Aiud-Nagyenyed: Hangya Központ; Alba-Iulia-Gyulafehervár: Carl F. Jickeli; Arad: Mezőgazdák Kereskedelmi r. t., Sindicatul Viticol Timiş-Torontal; Bistrița-Beszterce: Verkaufshalle; Braşov-Brassó: Krafft & Herberth; Careil Mari-Nagykároly: Spitz Mór; Covasna-Kovácsna: Wittenberger Mór; Cernăuți-Caernovic: Schmidt & Fontin; Cluj-Kolozsvár: S-sor F. Gergely; Dej-Dés: Reuniunea Agricultorilor Someş-Zamosmegyei Gazdasági Egylet; Medias-Szamosujvár: Florian Jakab; Gorok-Gyorok: Michael Schneeberger; Ludoşul de sus-Felsőludas: Gál Zoltán; Lugoj-Lugos: Camera de Agricultură; Medias-Medgyes: Johann Schmidt; Odorheiu-Székelyudvarhely: Varró Elek; Oradea Mare-Nagyvárad: Reuniunea Agricultorilor Bihor-Biharmegyei Gazdasági Egylet; Oravița-Oravica: Farmacia Knoblauch; Pancota-Pankota: Ioan Kayser; Satu Mare-Szatmár: Sindicatul Agriculturilor-Gazdasági Egylet; Sibiu-Nagyszében: Carl F. Jickeli; Sighişoara-Segesvár: I. L. & A. Hesshaimer; Teremia Mare-Nagyteremi: Primăria; Tg.-Mureş-Marosvásárhely: Farmacia Dávid János; Timişoara-Temesvár: I. Falcievici, Bulev. Reg. Ferd. 8.; Turda-Torda: I. Eszényi.</p> <p>326</p>	<p>Vértetü ellen</p> <p>minden sebhelyet megvéd az</p> <p>»ALMOLA«</p> <p>* kátrány-készítmény *</p> <p>Vezérképviselő: FREDERIC SPODHEIM & Co. Bucureşti, Bulev. Elisabeta No. 3.</p>	<p>A legolcsób Arzén permetezőszer!</p> <p>ARZOLA „45“</p> <p>olcsóbb mint minden más Arzén permetezőszer.</p> <p>Szőlőben: megöli a molyt. Cyümölcsösben: megöli minden rágó férget. Lóherében, lucernában: áplonbogár, bőde stb. ellen</p>
---	--	---

külürkészni és a segítség módját kijelölni. Eredményt felmutatni, azonban segíteni amíg nem késő, szász testvéreink példája szerint csak egységes, tervszerű vezetéssel lehetséges. — Hiszen a már újra hatalmas Német birodalom 40 millionyi gazdatársadalmának a D. L. G. (Deutsche Landw. Gesellschaft) az összetartója és irányítója. A kicsi Dánia másfél-millionyi gazdáinak 136 gazdasági egyesülete van 115.000 taggal, az „Egyesületi Szövetség” vezetésével működik, a közgyűlés többségének határozata szerint.

A kivándorlás, a városba özönlés következtében elnéptelenedő, az elszegényedés és a föld apadása folytán anyaglag gyengülő egyházaink és iskoláink vezetői kell, hogy az O. M. P. közgazdasági szakosztálya is ráeszméltessek miszerint mezőgazdaságunk minden dolgát gazdasági téren mint központ működő E. G. E. kezébe kell adni.

Az O. M. P. tehet legtöbbet, hogy az E. G. E.-ből erős központ, eredményesen működni tudó szerv legyen. Ha rendelkezésre álló minden erővel segíti. — Az erdélyi magyarság figyelmét minden alkalommal ráirányítja, anyagi támogatására ösztönzi, hangoztatva, hogy a „mentsük meg a jelent” éppen olyan életbevágó feladat, mint a „mentsük meg a jövőt”.

Az O. M. P. alapító tagja kellene hogy legyen az E. G. E.-nek, a Bankszindikátussal, a Gyáriparosok szövetségével, valamennyi magyar közbirtokossággal együtt. Az E. G. E. közgyűlése ünnepe kellene legyen az O. M. P.-nak is. Bizottsággal kellene magát képviseltetni. Az erdélyi magyarságot az O. M. P. hivatott meggyőzni, hogy gazdasági szervezetsége éppen olyan életkérdése, mint politikai szervezetsége. Napi sajtónkkal is az O. M. P. hivatott megértetni, miszerint rendes rovatban tervszerűen kellene mezőgazdaságunk, gyümölcsstermelésünk, a kivándorlás, a háziipar, a gazdasági oktatás dolgával szakszerűen (nemcsak néha-ritkán riportszerűen) foglalkozzék. Rábirni kellene hivatalos lapját jópéldaadásra.

Gyárosaink erőhöz juttatták előben tartják Szövetségüket, bankjaink hasonlóképpen Szindikátusukat. Az erdélyi magyarság sorsát, földmivelő népének, földjének sorsa dönti el. — A gyáripar virágozhat akárki bírja, mivel a földet a bankok sem elemelik a betevő, a hiteltkérő nevét. Magyar predikációt, magyar tanítást, magyar lapokat, magyar könyveket csak a mi népünk biztosíthat itt Erdélyben.

Ha földre támaszkodhatunk, Isten segítségével, a magunk erején is újra megerősödhettünk, gyarapíthatjuk nemzeti vagyonunk lelki és testi javait. A tatarjárás után, a török pusztítás után, az osztrák gyarmatállapot következtében is elszegényedtünk, megapadtunk, de újra talpraállottunk, mert a lábunk alatt maradt a föld.

Létezik-e valami forum, melyik tudná: hány holddal apadt földünk, hány lélekkel számunk — csak az agrárreform lezajlása óta?!

Dr. Szentkirályi Ákos.

Az erdélyi komlótermelés válsága.

Nem vagyok a célra nem vezető polémiák barátja, de a végszó jogán szükségesnek látom Bürger Albert ur fenti című cikkéhez néhány megjegyzést fűzni.

Mindenek előtt meg kell állapítanom, hogy előző cikkemben foglalt konkrét felhívásom elől Bürger ur jobbnak látta kitérni; s megelégszik azzal hogy a saját komlóját említse fel mint olyant, mely az erdélyi komlók közül nyilván egyedül alkalmas a sörgyártás céljaira. Bürger ur bizonyára nem mulasztotta el, hogy ezzel a mintaszerű komlóval már csak a többi termelő okulásá végett is részt vegyen a sepsiszentgyörgyi kiállításban; minthogy azonban sajnálatomra nem lehettem ott jelen, elestem attól, hogy azt megtekinthessem. Így egyelőre el kell fogadnom annak a *pártatlan* szakembernek a véleményét, ki az összes erdélyi komlókat, köztük a Bürger urét is alaposan, és nem csak mintából ismeri és egyáltalán nem talál az utóbbi javára mutatkozó különbséget. Tehát ha az alkalmas a sörgyártásra, ugy alkalmas a többi erdélyi termelőé is.

De hát persze: a többi termelőé nem jut el a gyárhoz a kereskedelem hiánya miatt. Nem vagyok olyan közgazdasági analfabéta, amilyennek Bürger ur nyilván feltételez, s így tisztában vagyok a kereskedelem szükséges voltaival és jelentőségével: *a maga helyén*. Érzem és tudom, hogy régi külföldi piacainkat kereskedelmünk megszervezetlensége miatt veszítettük el. De korlátolt gazda-eszemmel nem bírom felfogni: miért olyan nélkülözhetetlen beiföldön a komlókereskedelem, mikor mi termelők jóformán a tiz ujjunkon el tudjuk számolni a vevőinkként számbajövő sörgyárakat, évenként rendszeresen felkerestük őket ajánlataink- és mintáinkkal; s amikor a sörgyárosok is mondhatni mind személyesen ismerik az összes nagyobb termelőket, hiszen még néhány év előtt rendes vendégeink voltak szerény portánkon minden ősszel. Ha azonban mégis szükség van komlókereskedőre: *Unzinger János* ur élénken tiltakozik Bürger ur azon állítása ellen, mintha ő felhagyott volna a komlókereskedéssel; hiszen az idén is ismételtén végig járta mintáinkkal az összes sörgyárakat, köztük az Önét is, Bürger ur! S dacára az eddigi elutasító fogadtatásnak: kész újra felkeresni Önöket; sőt bizonyára a felmergetett hitelt is meg fogja adni, az eddig gyakorolt módon. Akinek volt már komlózlettel dolga, éri, hogy mire célzok.

A leghatározottabban tiltakozom azonban az ellen, hogy valaki egy mezőgazdasági folyóirat hasábjain azt az állítást kockáztassa meg, hogy a kereskedő több garanciát nyújt az árúnak mintaszerű és pontos szállítására, mint az árut előállító mezőgazda. Ilyen provokációt csakis a mezőgazdák határtalan türelme képes lenyelni!

Bürger ur azonban végül is egy merész fordulattal felfedezi önmagában a mezőgazdát és a csak úgy melleleg megpendített sörbojkot ellen az árpatermelő-ét veszi védelmébe. Szélmalmok ellen harcol, Bürger ur! Élhetlenebbek és szervezetelebbek vagyunk mi gazdák annál, hogysem egy ilyen nagyarányú akciót eredményesen keresztül vinni tudunk. De másfelől annak nem várt sikere esetén sem lenne olyan nagy a veszedelem; mit legjobban a közgazdaságilag bizonyára kiválóan iskolázott szász gazdasági körök hivatalos lapjának, a Landwirtscha tliche Blätter-nek cikkei bizonyítanak, melyekben ismételtén találtam olyanokat, melyek a sörfogyasztás rovására a borfogyasztást propagálják. Pedig a sörárpa termelői tudtommal igen jelentékeny százalékban éppen a barcasági szász gazdák! A dolog érthető, ha meggondoljuk, hogy a sörárpa és takarmányára árdifferenciáját klegyenliti az utóbbi bőtermőbb és kevesebb gondot igénylő volta. A komlótermeléssel összehasonlítva pedig figyelembe veendő, hogy a sörárpatermel-

lésről más művelési ágra való áttérés nem jár külön befektetéssel vagy a meglévő jelentős befektetések elértéktelenedésével, mint ez a komlótermelés felhagyása esetén történne.

Mert azt a jó tanácsot, hogy ne hagyjunk fel a komlótermeléssel, köszönetünk kifejezése mellett aligha fogjuk megszívlelni. Persze, a külföldi komló esetleges lényeges áremelkedése, a behozatal nehézségei, egy egyáltalán nem kizárt katasztrófális rossz termés, vagy az amerikai szesztilalom megszünte esetén majd újra jó lenne a mi komlónk is. Hát csak termeljünk tovább! De már arra a szivességre igazán nem vagyunk kaphatók, hogy 3 éven át kidobott százazreink után ujabbakat dobjunk ki csak azért, hogy minden eshetőségre fedezzük a sörgyárosok hátát!

Cseb Zoltán.

Gazdasági kongresszus Temesváron.

Garoflid Constantin volt földművelésügyi miniszter agrárliga néven még ez év elején pártot alakított, amelynek kimondottan mezőgazdasági programot adott alapul. Az agrárliga eleinte nem igen hallatott magáról, de most, hogy a gazdasági válság különösen magas fokot ért el és az aratás után a gazdák egyre-másra csatlakoznak reményeikben, Garoflid úgy vélte, hogy elérkezett a propaganda ideje. A regátban és Erdélyben tartott a liga propaganda üléseket, vasárnap pedig Temesvárra hívott össze ülést, amelyen egyrészt tiltakozásokat kívánták kifejezni a rossz mezőgazdasági politika miatt, másrészt megalakítani az agrárliga bányásági tagozatát. A gyűlésre elég szép számmal jelentek meg a földmivesek, bár maga a vezetőség sokkal nagyobb tömegekre számított. Tulnyomó részben románok és németek képezték a hallgatóságot, magyarokat nem lehetett látni. A gyűlés elnökeül Cioban Aurél választották, aki megnyitó beszédében ismertette az agrárliga céljait, amelyek a gazda érdekeinek képviselésében csúcsosodnak ki.

Blaskovits Ferenc, a bányásági sváb gazdasági egyesület elnöke szólalt fel ezután. Kijelentette, hogy Románia, mint agrárállam csak ipari államban találhat piacot. Németország a román mezőgazdaságra nézve a legértékesebb piac volna. A romániai földművelésosztálynak tehát arra kell felszólítani a kormányt, hogy Csehszlovákiával, Ausztriával és Németországgal kedvező kereskedelmi szerződéseket létesítsen. Szükség volna arra, hogy Románia szomszédaival és Németországgal gazdasági együttműködést létesítsen.

Cioban Aurél dr. a mezőgazdasági termékek értékesítéséről beszélt.

András György tanár a szövetkezetekről beszélt és azoknak nagy fontosságát ismertette.

Neurohr Mihály garabosi gazda a szomszédos államokkal való gazdasági szövetséget sürgette.

Ezután Garoflid volt miniszter emelkedett szólásra. Tudta hogy szava a Bányásban visszhangra fog találni, mert itt folyik a legintenzívebb földművelés. A lej stabilizációja nem történt helyesen, a stabilizálás huszonöt százalékkal magasabb, mint kellene, aminek következtében a földmives termékeiért huszonöt százalékkal kevesebbet kap. Minden állam gazdaságilag függetleníteni akarta magát. Mezőgazdasági államok ipari államokká szerettek volna lenni és megfordítva. Az eredmény? Angliában másfél millió munkanélküli van, nálunk pedig telve a raktárak, csak nem tudunk eladni. Felmerült az európai államok vámuójának eszméje. Nekünk azonban sokkal közelebbi terveink vannak. Románia sohasem lehet ipari állam, viszont mint gazdasági állam elvesztette legjobb piacait. Ennek a politikának megváltoztatását akarjuk. Nem vagyunk az ipar ellen, kívánjuk, hogy az ipar megerősödjék, de csak az, amelynek létjogosultsága van.

Kräuter Ferenc dr. felolvasta a határozati javaslatot, amelyet a gyűlés elfogadott. Eszerint a temesvári agrárgyűlés követeli:

1. Gazdasági együttműködés a szomszéd államokkal. 2. Mezőgazdasági hitelintézet létesítése külföldi tőke segítségével. 3. A mezőgazdasági lombard- és raktárhitel megszervezését, raktárházak létesítését. 4. A bemelését a bálna visszszakmítási hitelének felmentését a bálnasági bankok részére. 5. A szövetkezetek fejlesztését. 6. Az összes mezőgazdasági termékekre kivetett kiviteli illetékek eltörlését az eladott buza után fizeendő proporcionális adó mérséklését. 7. Az állatkivitelnek állattenyésztési szövetkezetek általi megszervezését. 8. A műtrágya, mezőgazdasági gépek, tenyészállatokra kivetett behozatali illetékek eltörlését. 9. Az élőállat és áruk szállításának megkönnyítését. 10. Az exportra szállított borsnak a fogyasztási adótól való mentesítését. 11. A mezőgazdasági kamarákról szóló törvény revízióját és politikától való mentesítését.

Ezután megválasztották az agrárliga bánsági tagozatának vezetőségét:

Elnökök: Cioban Aurél, Blaskovits Ferenc, alelnökök: András György, Reitter Imre dr., Blidariu Pál, vezértitkárok: Spiridon Miklós, Wendel János, pénztáros Konrád András dr.

Kérdés — Felelet.

Lehet-e arankás az ólomzáralt lucernamag? 12. sz. kérdés. Folyó év tavaszán egy magkereskedőtől vásároltam ólomzáralt, legelőre herkedőtől. Azt elvettem, három hónap múlva arankafoltok jeleket kezdtek, amelyek folyton szaporodtak. Az eladó cég kártérítésre kötelezhető-e azért, mert a here arankás volt? Megjegyzem, minden kétséget kizáróan a mag volt arankás, mert a bevetett táblán és szomszéd-ságában 25 év óta nem volt sem lóhere, sem lucernavetés és az egész gazdaság területén évtizedek óta arankamentes.

Felelet a 12. sz. kérdésre. A lóhere- és lucernamagvak állami ólomzáraltolásának szabályzata minden egyes szak három helyről vett minta megvizsgálását írja elő. Fehér bárcával való állami ólomzáraltolásban csak olyan áru részesülhet, amely a megvizsgált mennyiségben arankamagvat egyáltalában nem tartalmaz. Természetesen ez a vizsgálati módszer nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy az áru néhány szem arankát tartalmazzon. Ez a mennyiség azonban csupán olyan elenyésző csekély lehet, hogy a vetőmag mintát alkalmasság mellett 12—14 kg.-nyi vetőmagmennyiség mellett komoly fertőzési lehetőséget az arankamag rossz csírázóképesége mellett nem nyújthat és legrosszabb esetben is 1—2 folt fellépését eredményezheti, amelynek kiirtását minden nehézség nélkül el lehet végezni.

Ha a panasztevő hitelesen igazolni tudja, hogy a kérdéses lucernatáblán s annak közvetlen környékén arankás lóhere- vagy lucernavetés nem volt s így a talajban levő — csírázóképeségüket hosszú években át megőrző — arankamagvakal való fertőzés ki van zárva, továbbá szavahihető tanukkal igazolható, hogy a vetés kizárólag az „ólmazáralt” jelzéssel szállított vetőmagból történt, úgy felmerül az „állami ólomzáralt” körül való visszaélés, vagy hamisítás lehetősége. Ennek megállapítása céljából a használt vetőmagból a zsákon alkalmazott bárca kíséretében egy 250 g.-os minta küldendő a szállító cég megjelölésével a Vetőmagvizsgáló Állomásnak. Az intézet ugyanis minden ólomzáralt tételből 2 mintát, a 250 g. két éven át megőriz. Ha a bárca nem volna már meg, úgy valószínűleg a számlán fel lesz tüntetve az ólmazáralt áru jelzése és sorszáma. Ez adatok ismerete nélkül az intézetnek nincsen módjában az esetet megvizsgálni s a panasztevőnek csak polgári uton lehet az eladóval szemben kártérítési igényt felajánlani.

L. G. dr.

Megjegyezni kívánjuk még, hogy hasonló panasz több helyről érkezett az idén. Egyik panasztevő azt az észrevételét fűzte panaszához, hogy az egy és ugyanazon zsákból vetett heremagból az egyik táblán arankamentes tiszta volt a vetése, a másik, távolabb eső táblán, amelynek még csak a közelében sem volt here vetés az előző években sem, bundásan állott az aranka. Így valószínűleg a talaj lehelte fertőzve, esetleg egy forgószél segítségével.

Kisebb szakközlemények.

A kukoricamoly. Ne feledjük el, hogy a kukoricamoly május elején-közepén rajzik s rajzások a sárban, a csutkában és tuskóban tanyázik. Ezért a kukorica növényét szórattal és tuskóját április végéig okvetlenül csutkítsuk meg vagy használjuk el oly módon, hogy a benne levő hernyó is elpusztuljon és abból pille ki ne fejlődhesen. Ahol esetleg tüzelőszer hiányában a gazdák még áprilison túl is a kukoricaszára vannak utalva, inkább a csutkát és a tuskót tegyék el, még pedig zárt és tavasszal gyorsan átmelegedő, száraz helyen, ahol a hernyók pillérre a száraz melegtől elpusztul, a kikelők pedig kiszáradnak a szabadba megakadályozható. A szárazakat azonban a legtöbb kukoricamoly szokott lenni, okvetlenül kell égetni.

Eredeti ötlet a patkányok irtására. Formosa szigetén a katasztrófálisan elszaporodott patkányok irtására igen érdekes akciót indítottak. A hatóságok nagyszabású sorsjátékot rendeztek, amelyben résztvehettek mindazok, akik meghatározott időpontig patkányhullát mutattak be. Minden egyes patkányhulla egy sorsjeggyel volt egyenértékű. Ezzel három hónap alatt több, mint 2 millió patkányt pusztítottak el.

EGYLETI ÉLET

Változást szenved az E. G. E. gazdakör-szervező körzeti gyűléseinek a programja. Miként már megírtuk, az E. G. E. gazdakör-szervező akciójának beindítását Kolozsmegye nyugati részében november és december hónapokban tűzte ki. Programja szerint hat gazdakör szervező körzeti gyűlést fog tartani a megye nyugati vidékén. Az első körzeti gyűlés november 10-ére volt kitűzve Bánffyuhnyadra, ez a gyűlés azonban a megváltozott körülmények miatt későbbi időpontra marad el.

December 1-én kitűzött gyalui gyűlést Magyarlóna, Szászfenes, Nagykapus- és Kis-kapus községek részére november 24-én tartják meg, az alsójárai körzeti gyűlést pedig, mely november 24-ére lett kitűzve, december 1-én tartják meg Tordaszentlászlón, Alsójára, Magyarléta és Magyarfenes község számára.

A gazdakör szervező gyűlések iránta nagy érdeklődés nyilvánul meg az érdekelt vidéken, mely már előre is biztosítja az akció teljes sikerét.

Mezőgazdaság!

Nagyobb gyümölcsös, méhészet, gyümölcsfeldolgozó üzem, okszerű kihasználását, kezelését vállalja, e téren nagy jártassággal bíró egyén, 1930. január 1.-i belépéssel.

Cime: 257

BIRÓ PÁL Papaufi,
posta Covasna. Jud. Treiscaune.

Vegyes közlemények

Időjárás: A botfalusi cukorgyár meteorológiai megfigyelő állomás 1929. évi októberi órái megfigyelő feljegyzéseket eszköztől: A maximális légnyomás 723.9 volt október 14.-én. — A minimális 705.7 volt október hó 27.-én. A legnagyobb meleg + 28.0° C. volt október hó 6.-án. A legkisebb meleg — 2.7° C. volt október 2.-án. Az október havi átlagos hőmérséklet + 11.05° C. volt. A legnagyobb csapadék 20.2 mm. volt október 11.-én. A csapadékok egész havi mennyisége 33.9 mm. volt. A csapadék napok száma 9.

A dr. Konopi-féle nemesített búzák sikere. Dr. Konopi Kálmán odvosi (Arad m.) növény-nemesítő gazdájának a folyó évben is eladta nemcsak a saját gazdaságában, hanem a szaporító telepein termelt összes régi és újabb nemesített búza fajtákat is. Ez a körülmény arra enged következtetni, hogy az erdélyi gazdaság is egyre jobban kezd érdeklődni a nemesített vetőmagvak iránt. A nemesített vetőmag forgalmat az idén lényegesen elmozdította a kormányzat a piaci árakhoz 35% felárral történő hozzájárulása, amely nélkül a nagy befektetéssel és szakértelemmel dolgozó nemesítő üzemek is a tönk szélére jutottak volna a mai gabonaárak mellett. Helyeselnünk kell a kormánynak azt az intézkedését, hogy Porzollal csávázott állapotban adja ki a nemesített vetőmagvakat, legfennebb azt a kívánságot fűzzük hozzá, hogy a gabona ezzel esetben zsákokban és ne ömlesztve szállítsák. A vetőmagoknak megrendelő számláikkal. A vetőmagoknak zsákokról előre. A nemesített vetőmag kiosztás adminisztrációjának igen nagy hibája az ügy bürokratikus kezelése. Ahoz, hogy valaki nemesített vetőmagot vehessen, a mezőgazdasági kamarától bizonyítványt kell kérnie arról, hogy mezőgazdasági ingatlan felett rendelkezik stb. A nemesített vetőmagvásárlóknak a nemesítő gazdától igazolványt kapnak a megvásárolt vetőmag mennyiségéről és ennek alapján mint utántermelőik igazolhatják magukat a kamarák előtt és jobb árakat kérhetnek e termésükért. Helyes intézkedés volt a kormánytól, hogy a nemesítő gazdaságokat ellátta szelektorokkal. Tulajdonképpen csaknem minden nagyobb községnek szüksége volna egy-egy szelektorra, mert ez látszik e téren az egyetlen és legjobb módnak a gabonafélék standardizálására és a termelés általános színvonalának emelésére is.

Kétszázhuszonötmillió lejt folyósított a minisztertanács a mezőgazdaság fellendítésére megszavazott ötszázmillió rendkívüli hiteltől. Amint ismeretes, a parlament ez év júliusában 500 millió lejt rendkívüli hitelt szavazott meg a földmivélsügyi miniszterium számára a mezőgazdaság fellendítésére. A megszavazott és folyósított összegből a minisztertanács első sorban 73,815.112 millió lejt irányított a gabona magvak szelektálására. Ebből az összegből a mezőgazdasági kamarák szubvenciójára a vetőmagtisztító gépek, laboratóriumi anyagok beszerzésére 36,115.112 lejt, takarmánymagvak beszerzésére 10 millió lejt, a gyümölcs ipari ártárlásához, a gyümölcsfák betegségeinek leküzdéséhez 10 millió lejt, egyéb investíciók eszközésére pedig 26,700.000 lejt fordítanak. A minisztertanács még 10 millió lejt szavazott meg a mezőgazdasági kamarák szubvenciójaként és 130 millió lejt a Központi Szövetkezeti Banknak, hogy ezt az összeget a hitelképes mezőgazdák a Banca Națională visszszámítási kamatlába mellett 9—12 hónapra, legkésőbb 1930. október 1-i lejáratra kölcsön adja.

A temesvári mezőgazdasági kamara tejértékesítő üzemét óhajta felállítani Temesváron. E célra a kormány egy félmillió, Temesvár város pedig egy millió lejt ajánlott fel támogatásul.

A Hann és Társa műszaki és keresk. R. T., mint az E. G. E. géposztálya üzlet-helyiségét áthelyezte Str. Regina Maria Deák F.-utca 45. szám alá november 1-én. *Géposztályunk új helyiségében is a legerősebb üzleti erkölcsökkel és legjobb árukkal áll a gazdaközönség szolgálatára.*

Hazajöttek Németországból az erdélyi magyar kisgazda ifjak. Többször megirtuk, hogy az E. G. E. évenként több erdélyi magyar kisgazda ifjut küld ki fél éves gazdasági tanulmányra Németországba. Az idén áprilisban kiment gazdafiak okt. hó végén jöttek haza. Hazajövetelük előtt Berlinben gyülekeztek össze azoktól a német gazdacsaládoktól, melyeknél családtagok gyanánt voltak beosztva gazdasági munkára. Berlinből egy 14 napos tanulmányra mentek együtt Németország gazdaságilag legfejlettebb vidékeire. A tanulmányi körút befejeztével hazajöttek Erdélybe, hogy itt falujukban közkinccsé tegyék az ott szerzett értékes és gazdag tapasztalatokat.

A cukorrépa termelését a magyar gazdák. Több oldalról vett ismételt megkeresés alapján a Cukorrépa-termelők Szövetsége az érdekeltek tájékoztatása céljából szükségesnek tartja közölni, hogy a cukorrépa-termelők névszerinti kimutatását, mint egyes lapok megírták, ténylegesen bekérte a kereskedelmi és iparügyi minisztérium, amely alá az ügy tartozik. A termelők végleges névjegyzékét aug. 1-re kellett az összes romániai cukorgyáraknak beküldeniük, az egyes gazdák által bevetett terület nagyságának feltüntetésével. Tudvalevőleg a gazdák és gyárak képviselőiből alakított vegyes bizottság kontingenálta egyes gyárak részére a vetésterületeket az 1929. és 1930. évben. Az összes 36.000 kat. holdban megállapított vetésterület 12 gyár között oszlott meg. A kimutatást a minisztérium azért kérte be, hogy egy a kormány, mint a vegyes bizottság ellenőrizhesse a szigorúan megállapított vetésterületeket. A kimutatásban nemzetiségi vonatkozású adatok nem szerepelnek. Ezidő szerint nem veszélyeztetni a magyar gazdákat a termelésből való kizárás és a lapokban megjelent közlemények csak téves információkon alapulhatnak.

A temesvári mezőgazdasági kamara két és fél millió lejt kapott heremagtisztító gép vásárlására a földmiv. minisztériumtól 1% kamatra, 3 év tartamára és a tőke tartozás 25%-ának elengedése mellett.

Apróállatkiállítás Nagyszebenben. Az Első Erdélyi Apróállat-tenyésztő Egylet Nagyszebeni Csoportja november 16-án és 17-én a helyi jégpálya csarnokában apróállatkiállítást rendez.

PIAC.

A gabonapiac az irányzat a külföldi piac átmeneti javulása ellenére is változatlanul lanya. A nagyarányú fogyasztási válság a belső forgalmat teljesen megbénítja. Ehez járul még az is, hogy az európai termés ebben az esztendőben kielégítő volt és így az export is stagnál. — Bár a régi készletek már nem nyomják a piacot, de a forgalom visszafordulása állandóan tart és így az árak javulására sem lehet számítani.

Az átlagos minőségű buza Bánáthban 520—530 lej, erdélyi feladóállomásokon 580—590 lej. Ez az ár azonban nem bizonyult tartósnak és szakkörök véleménye szerint további lemorzsoló árra van kilátás. Hasonló a helyzet a zabnál is, melynek ára erdélyi állomásokon 300 lej, azonban vevő még ilyen ár mellett sem akad és így a jegyzés inkább csak névleges.

Az erdélyi és bánáti ártermés értékesítése is leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. Legutóbbi beszámolóinkban jeleztük, hogy Németország felé nagy romániai árpaexport indult meg. További tételek külföldi elhelyezését azonban nagyon megnehezíti az, hogy Orosz-

ország ismét megjelent a nemzetközi piacon és hatalmas árpafeleslegeivel erősen nyomja az árakat. Romániai árpa ab Braila 320 lej, ilyen ár mellett azonban sem az erdélyi, sem pedig a bánáti gazda árúját nem adhatja.

A tengertermés úgy minőségre, valamint mennyiségre nézve kielégítő. Szép, száraz áru jelenleg 300 lej. Ezt a kedvezőtlen áralakulást az érdekeltek azzal indokolják, hogy a szeszgyárak, melyek a kukoricatermés jelentős részét vették fel, most már nem vásárolnak, a fogyasztás pedig minimális és így a nagy készletek nyomják a piacot.

A kolozsvári novemberi országos vásár árai. *Termény-árak.* Buza I. oszt. 600, buza II. oszt. 570, árpa I. oszt. 360, árpa II. o. takarmány 320, zab I. oszt. 350, zab II. oszt. 330, tengeri keményszemű 440, tengeri lófogú 420 lej mm.-ként. — *Tej- és tejtermék-árak:* Tehén tej 9, bivaly tej 14, tejszín 40 lej literenként. Főző vaj 80, tehén túró 50, juh túró 60, juh sajt közönséges 60, csemege sajt 120 lej kg.-ként. — *Gyümölcs-árak.* Alma közönséges 8—10, alma faj 10—12, dió 30 lej kgr.-ként, egy 20 literes véka dió 280—300 lej, szőlő 28 lej kgr.-ként. — *Zöldség-árak:* Murok 2, petrezselyem 4, zeller 1 Lkg.-ként, hagyma 16 fő 1 koszu 6—8 lej, káposzta fehér 2:50, vörös 4, sütőtök 3, fokhagyma 28, burgonya 3—4 lej kgr.-ként, cékla 2 drb. 1 lej, karalábé drb. 3, kel káposzta drb. 2 lej. — *Állat-árak:* Kivitelre a kereskedők 200 pár ökröt vásároltak. A kivitelre alkalmas hizott ökör párja 30—40 ezer lej között váltakozott. Jóminőségű igás ökör párja 25—30 ezer, másodrendű ökör párja 20—25 ezer és gyengébb minőségű 15—20 ezer lej volt páronként, bivaly darabját 8—11 ezer lejjel fizették. A fejőstehenek ára minőség szerint 7—12 ezer lej között váltakozott. — *Különféle háztartási cikkek ára:* Káposztás kád 3—4 lej literenként, boros hordó literenként 3—4 lej, veder 150—180 lej, vízfordó légej 60 lej, cseber 40 literes 100 lej, mosótekenő vas abronccsal 100 lej, ruhás kosár darabja 35—40 lej, karos kosár darabja 25 lej, tésztagyuró tábla 180 lej, tészta-dagasztó tekenő 300 lej, tészta-gyuró tekenő kicsi 60 lej, gazdasági kosár 40 lej, vízfordó kártyus 30 lej, falapát 40 lej, fásprű 8 lej darabonként.

Szatmári piaci árak. Termény-árak: Buza 560—570, rozs 320—330, árpa 380—400, zab 270—280, tengeri ó szemes 380—400, tengeri új csöves 180—200, lóhere 1700—1800, lucerna 2000—2300, korpa 200—250, burgonya 85—90 lei mázsája vagonként. — *Állat-árak:* Könnyű sertés, 80 kg. 32—34, félnehéz, 80—120 kg. 34—36, nehéz sertés 120—180 kg. 36×38, urasági prima, 180 kg.-on felül 38—40, gyenge minőségű vágó tehén és ökör 13—14, jobb minőségű vágó marha 14—18, elsőrendű hizott jószág 20—24, szopós borju 22—26 lej kg.-ként élősúlyban. — *Hus-árak:* Marha 34—36, borju 44—48, sertés 48—68, friss szalonna 68, sós szalonna 72, füstölt szalonna 80, hár 72, zsír 78, füstölt sonka 88. felvágott 80, kolbász 50—80 lei kilógrammonként. A husárak némi esésére lehet számítani.

Szőlőoltványok

Amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban és garantált fajtisztán kaphatók **Gaspari Fr.-nél Medgyesen** (Jud. Tárna-mare.) 269

Árjegyzék kívánatra!

Az 264

Ambrosi szőlőoltványtelep Medgyes-Mediaş

Tul. Dr. AMBROSI ALFRED

szállít elsőrangú és garantált fajtisztá minőségű szőlőoltványokat, amerikai alanyvesszőket. — Kérje új árjegyzékünket.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei. **Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei!**

Haszonbérlet. Székelykocsárd (Lunca Mureş. községben Heves kiskoruak tulajdonát képező összes ingatlanai 89 hold 471 négyzet öl szántó és kaszáló, lakóház, zsellérházak és összes gazdasági épületei 1929. évi november hó 17.-én délelőtt 9 órakor a községi irodában megtartandó nyilvános árveresen 6 évre haszonbérbe fognak adni. Haszonbér buza valutában fizetendő. Árverési feltételek a községi irodában bármikor megtekinthetők. — Közelebbi felvilágosításra Farc.ády Sándor gyám Bistriţa Str. Fabrica No 1. készségesen szolgál. 274

Azonnali belépésre fiatal, nős gyakorlott, gazdasági iskolát végzett gazdaságtudós keresek. Brunner gazdaság Zimboru Jud. Cluj. 275

Ispánt keresek tanyai gazdaságba állandó, gyermektelen, szerény igényűek ajánlatát kéri Sigmund Ákos Hida. 276 I

Szállítunk

elsőrendűen nemesített őszi ültetéshez szükséges olványokat raktárunkról azonnal. — **Amerikai alanyaink napos hegyoldalokról származnak.** Kérjen árjegyzékét: **Gazdasági tanintézet szőlőoltványtelepe** Telefon 104. Mediaş-Medgyes. Telefon 104.

A t. gazdák figyelmébe!

Használjatok az őszi vetésekhez műtrágyákat különösen

szuperfoszfátot

mely könnyen oldható foszforsavat tartalmaz, mert csak így lehet nagy terméseket elérni.

Ajánljuk különösen a szuperfoszfátot könnyen oldható foszforsavtartalommal. A beltartalmat garantáljuk és eladunk bármely mennyiséget könnyű fizetési feltételek mellett.

Birtokunkban van számos elismerőlevél azon gazdák részéről, akik szuperfoszfátot használtak. Érdeklődők forduljanak rendelés vagy bármilyen felvilágosítás ügyében a társaság központi irodájához vagy pedig képviselőinkhez.

„MĂRĂŞEŞTI“

Societate Anonimă Română pentru Industrii Chimice
Bucureşti I, Calea Victoriei 29.

„Transylvania“

Faiskola és Szőlőoltványtelep Aiud—Nagyenyed.

Nagyobb mennyiségű fa- és szőlőoltvány a legolcsóbb árban beszerezhetők.

Árjegyzék ingyen! 266

FAISKOLÁK ÉS SZŐLŐOLTVÁNYTELEPEK R.T.

AMBROSI, FISCHER & CO
AIUD, JUD. ALBA
Catalog gratis